

การประชุมเผยแพร่การวิจัยและการอบรม
เรื่อง
“ยุติวัณโรคโดยการค้นหาผู้สัมผัสวัณโรค”

วันศุกร์ที่ 18 พฤษภาคม 2561 เวลา 8.30 – 16.00 น.
ณ ห้องประชุมบุษราคัม โรงแรมวังคำ จังหวัดเชียงราย

โดย
มูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์
โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย

สนับสนุนโดย
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

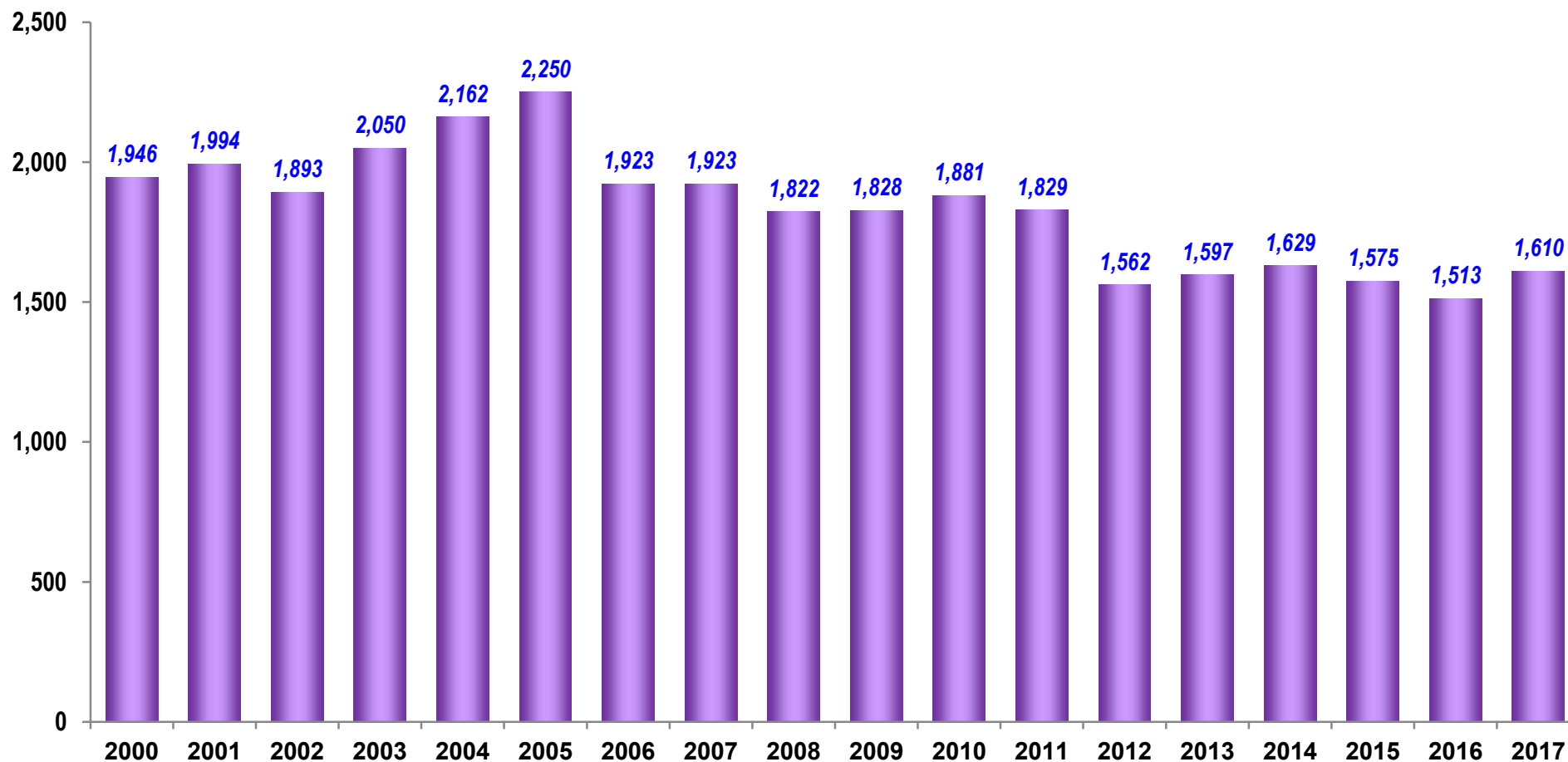

สถานการณ์และการดำเนินงานวัณโรค ในจังหวัดเชียงราย

สถานการณ์วัณโรค ในจังหวัดเชียงราย

Number of all TB cases

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2000 - 2017

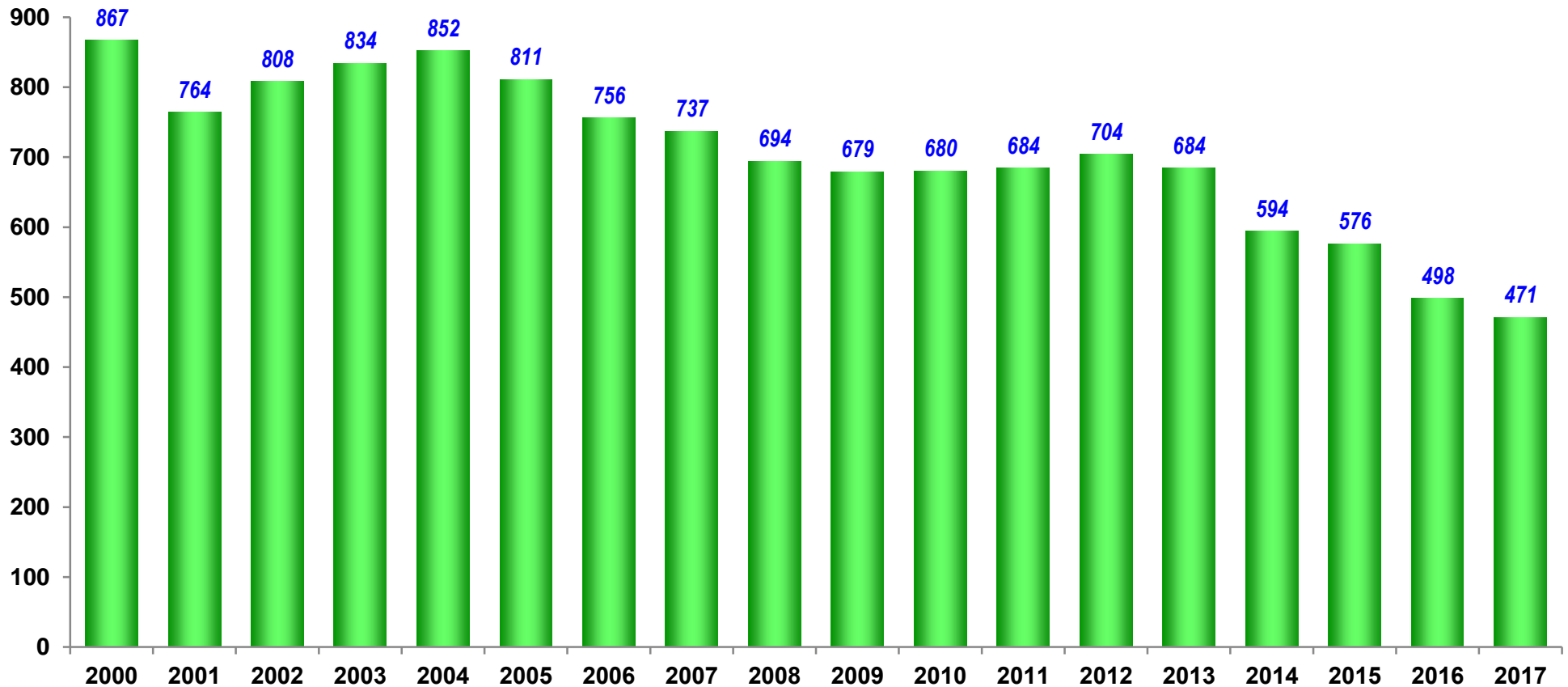

Data sources: fiscal year 2000-2011 : RIT/JATA and THRF
2012-2017 : CR-PHO

Database update, 30 Sep 2017

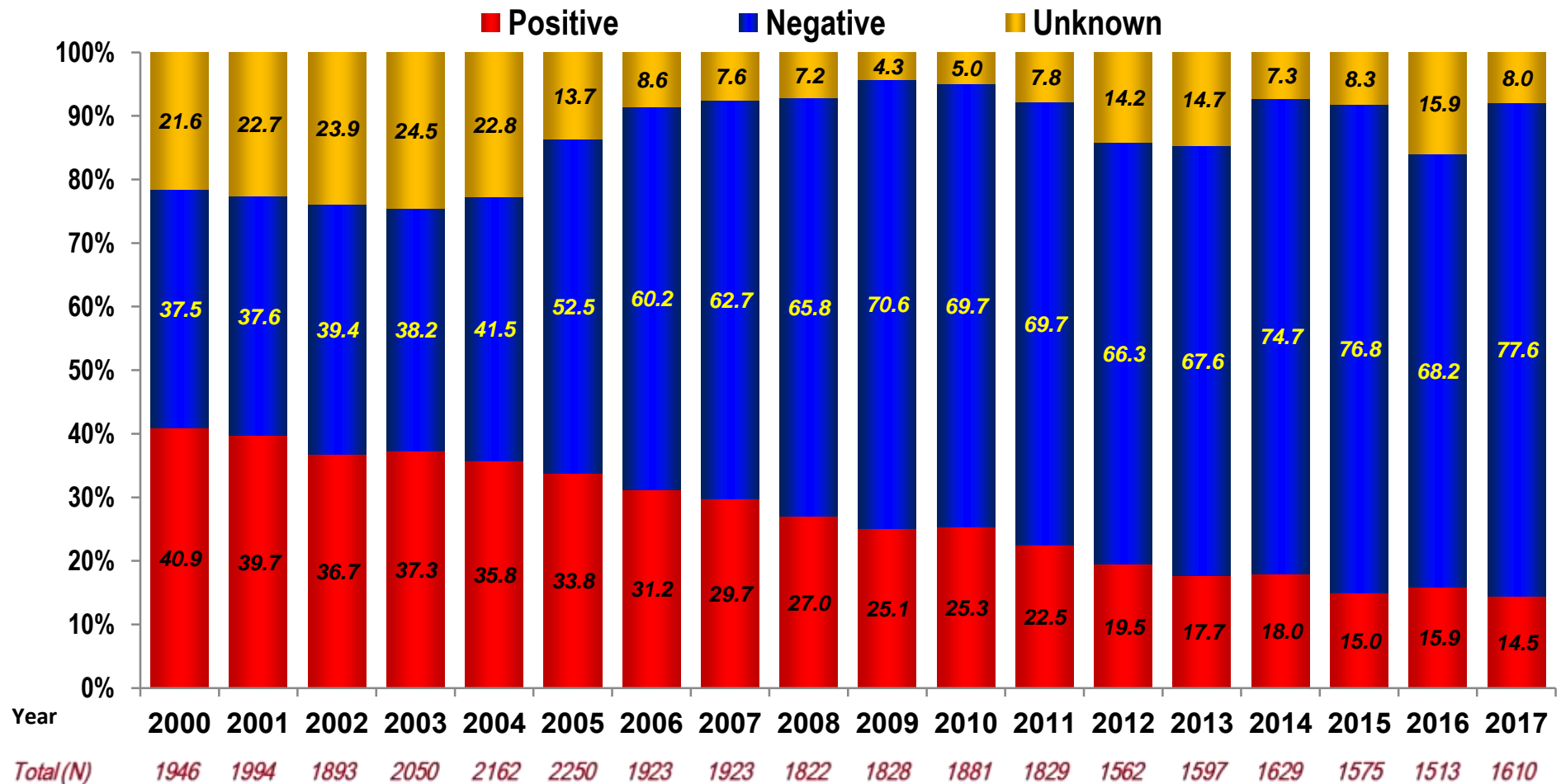
Number of new smear positive pulmonary TB

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2000 - 2017

TB/HIV situation

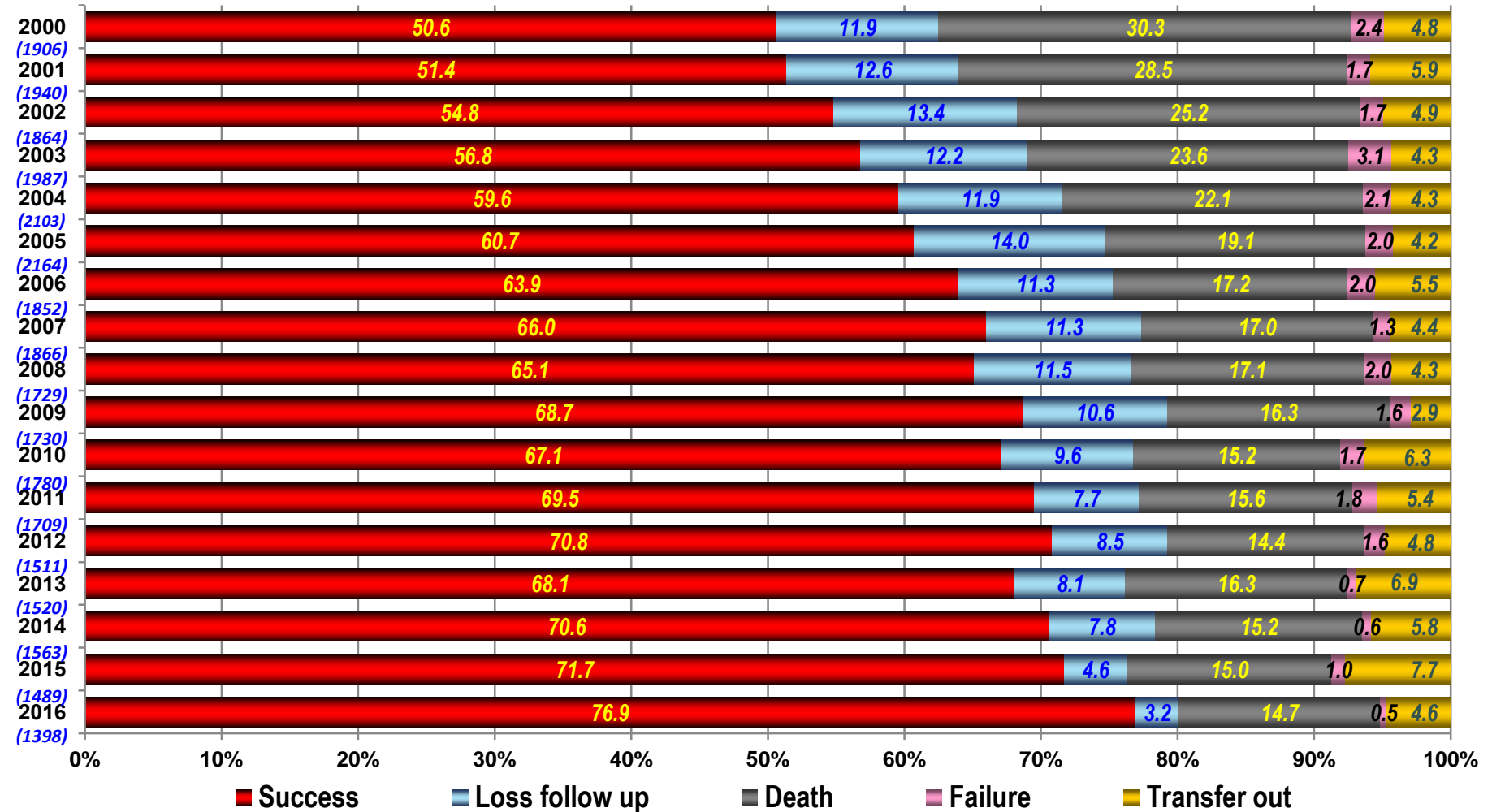
public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2000 - 2017

Treatment outcome of all TB cases

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2000 - 2016

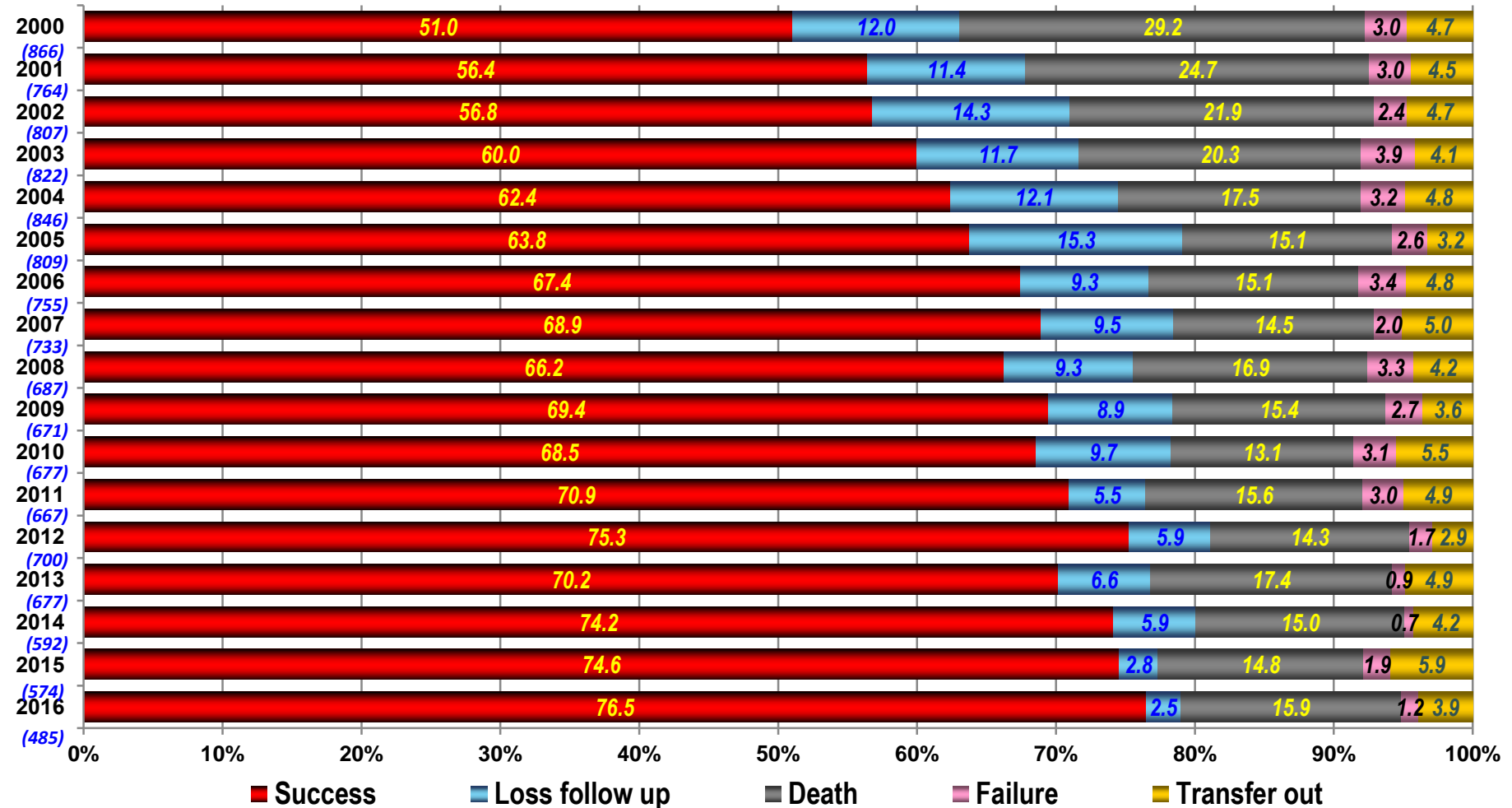
Year (N)

Treatment outcome of new smear positive pulmonary TB

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2000 - 2016

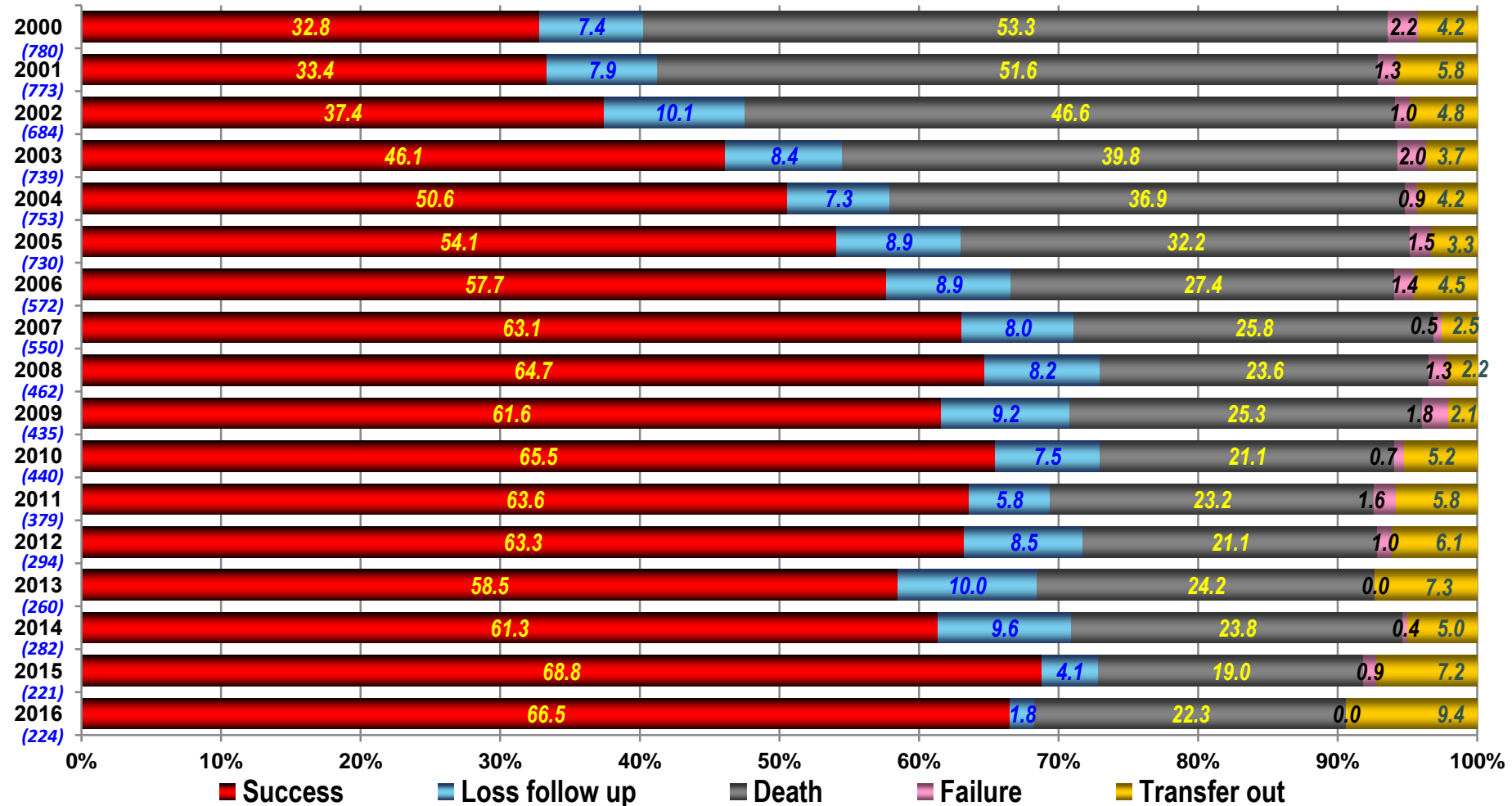
Year (N)

Treatment outcome of TB with HIV cases

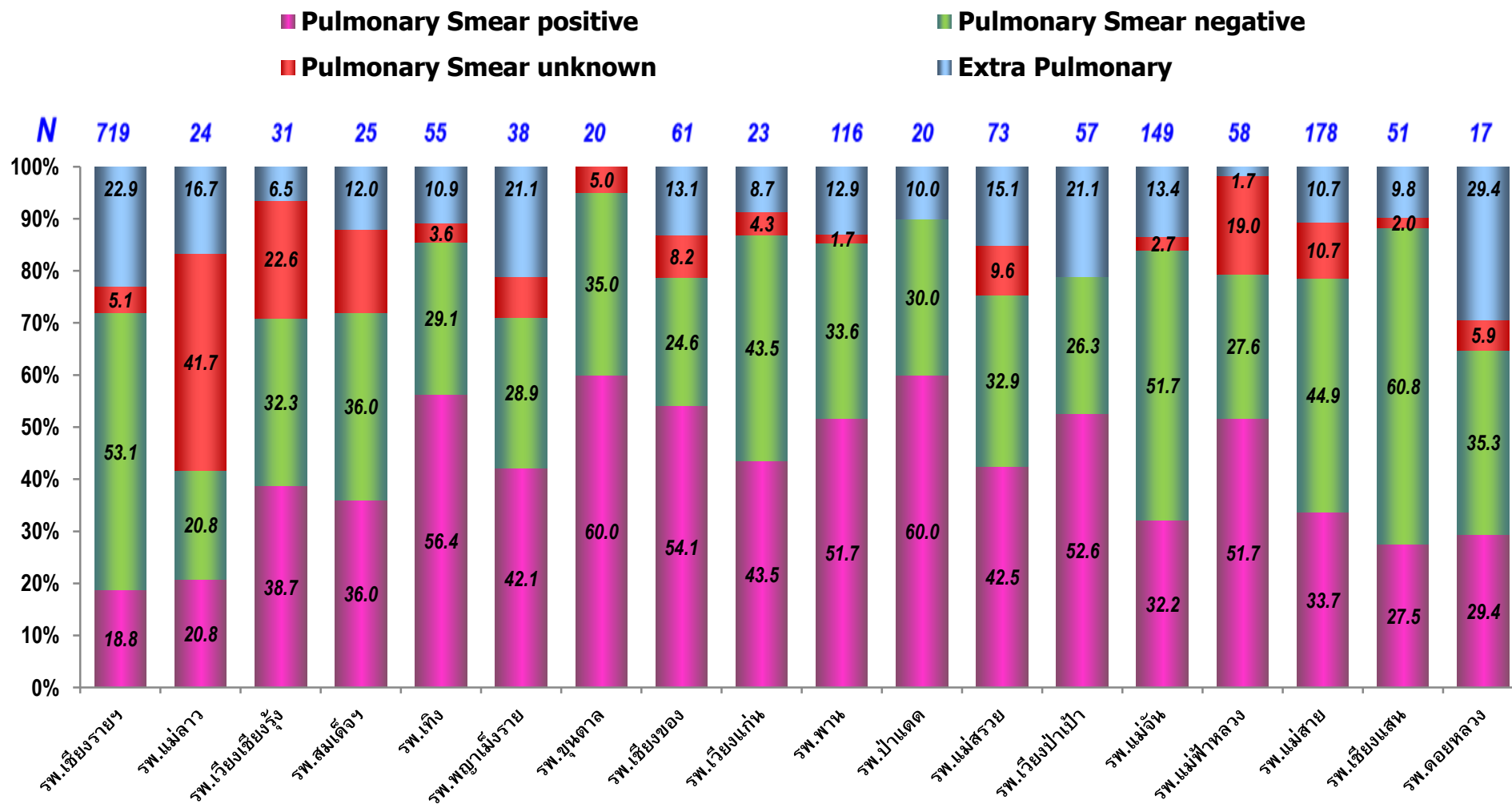
public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2000 - 2016

Year (N)

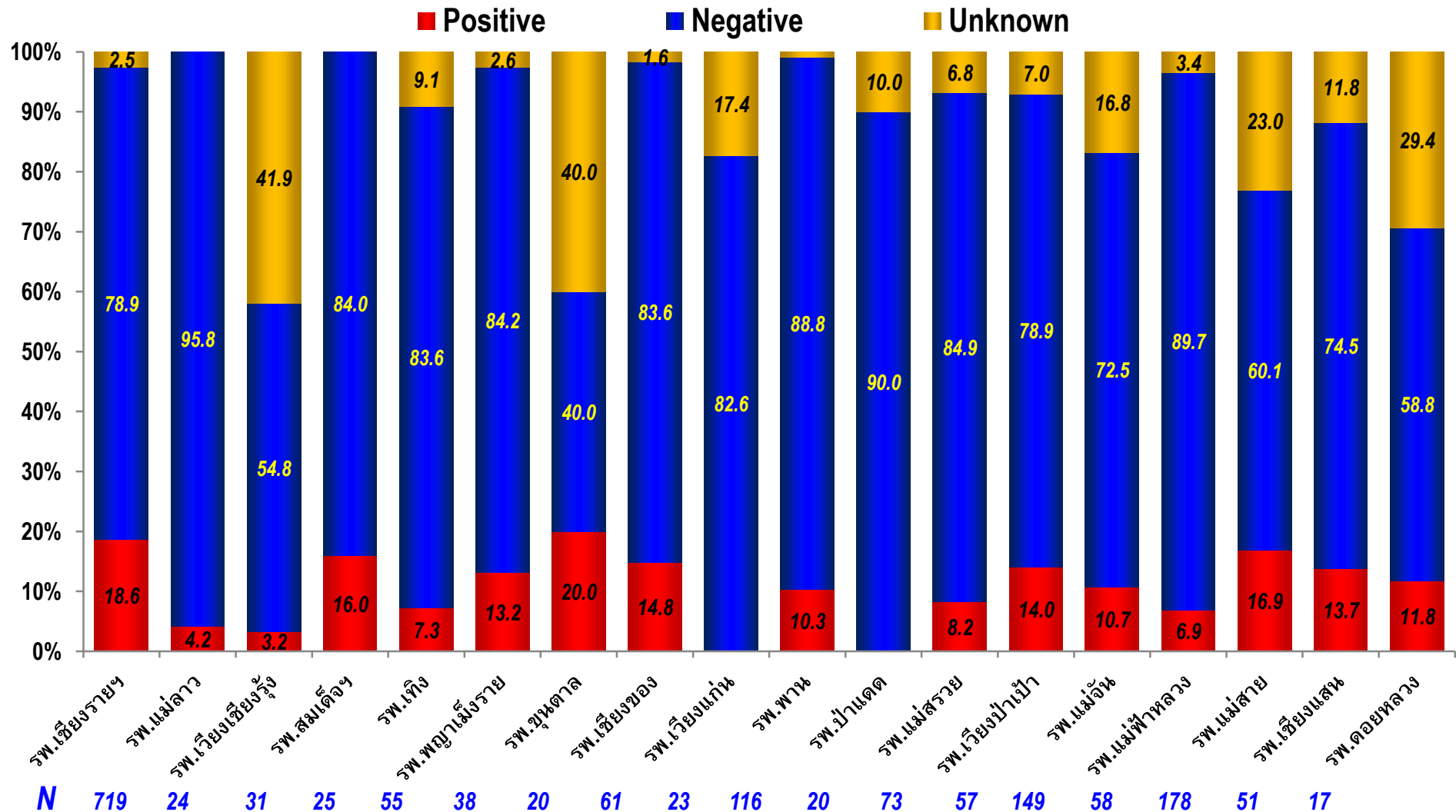
Types of TB in all TB cases

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2017

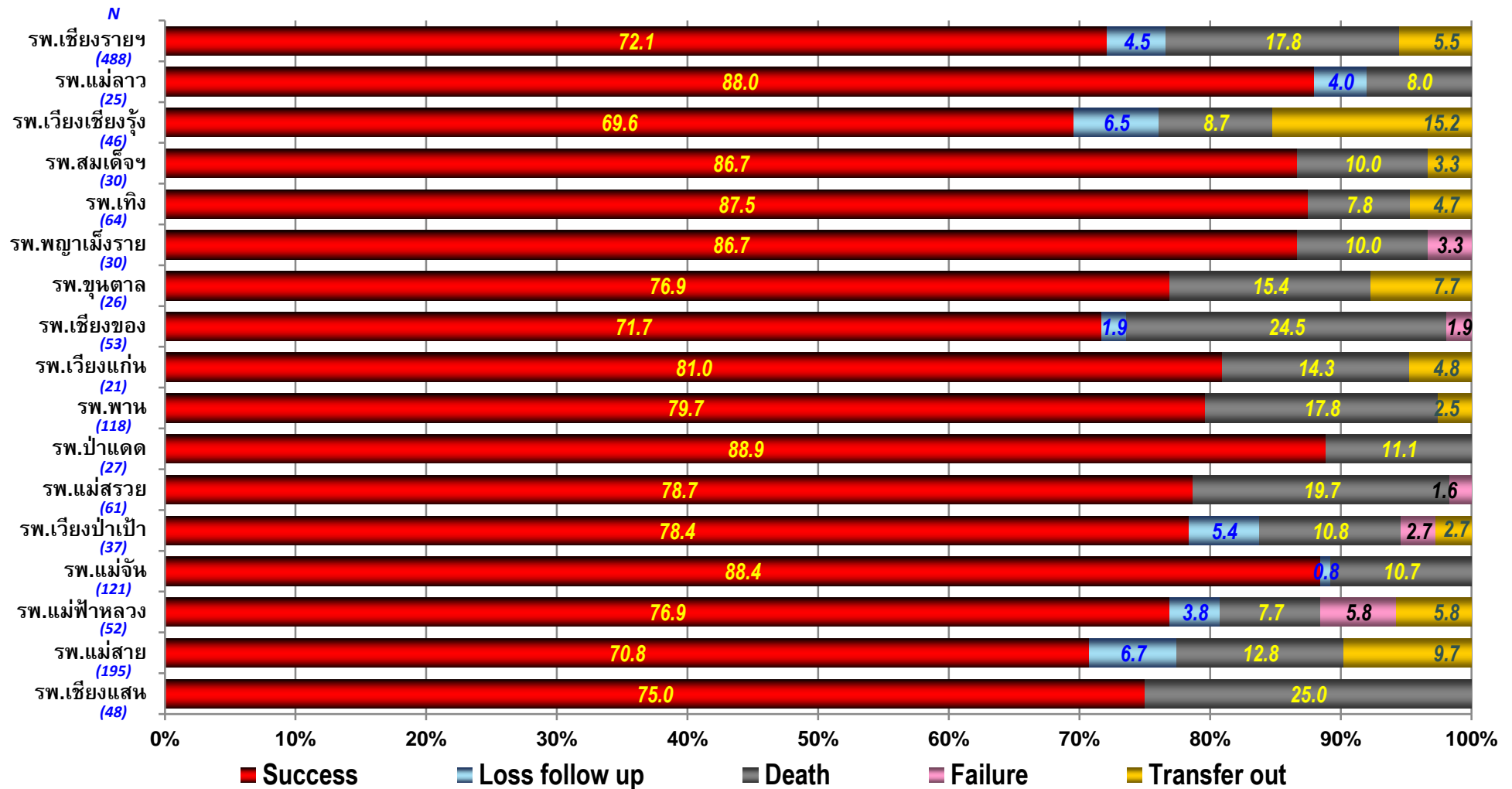
TB/HIV situation

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2017

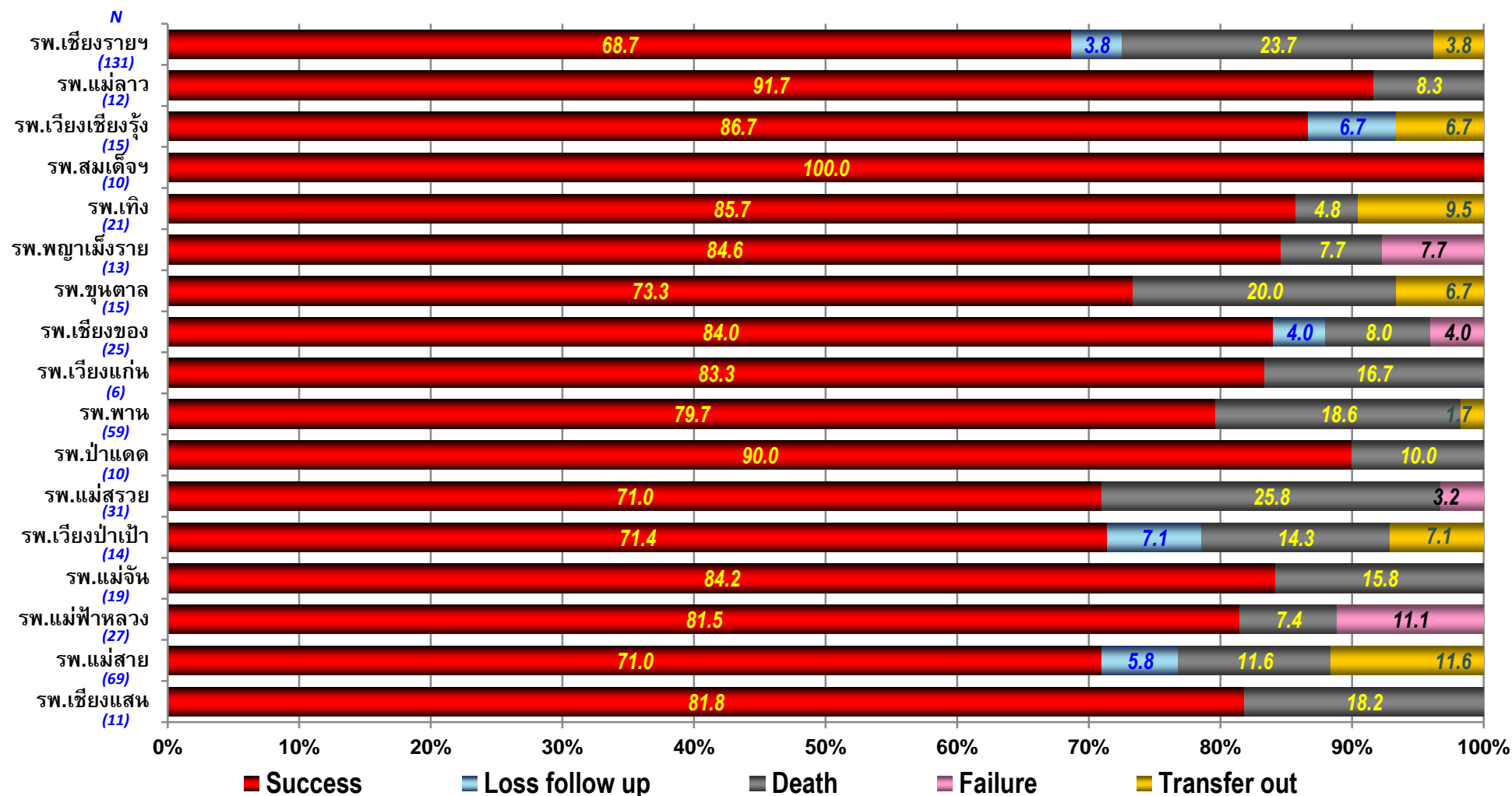

Treatment outcome of all TB cases

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2016

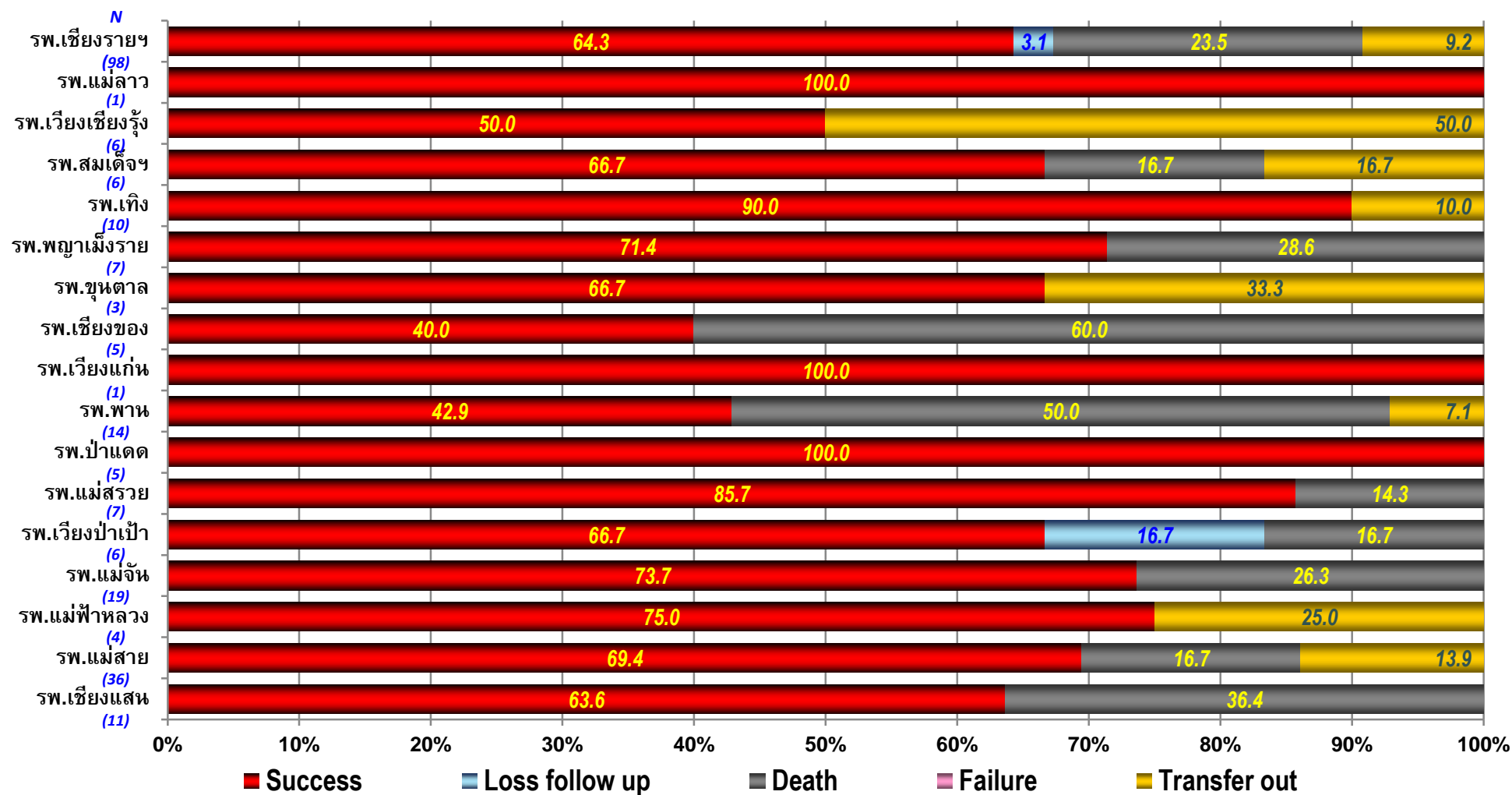

Treatment outcome of new smear positive pulmonary TB public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2016

Treatment outcome of TB with HIV cases

public hospitals in Chiang Rai, fiscal year 2016

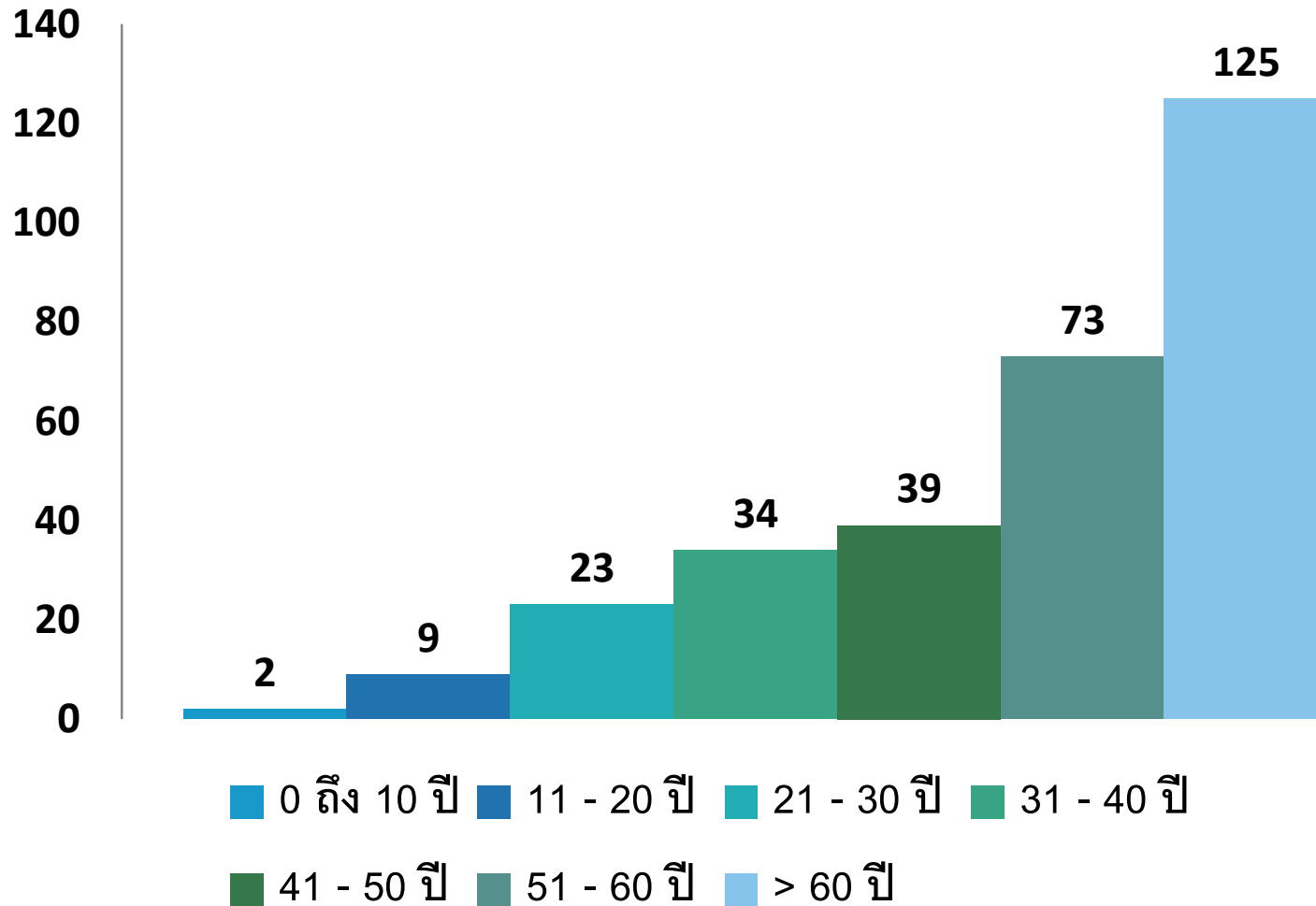
ข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่ที่ขึ้นทะเบียน ในไตรมาสที่ 1/61

ตามคำรับรองปฏิบัติราชการของกระทรวงสาธารณสุข (PA)

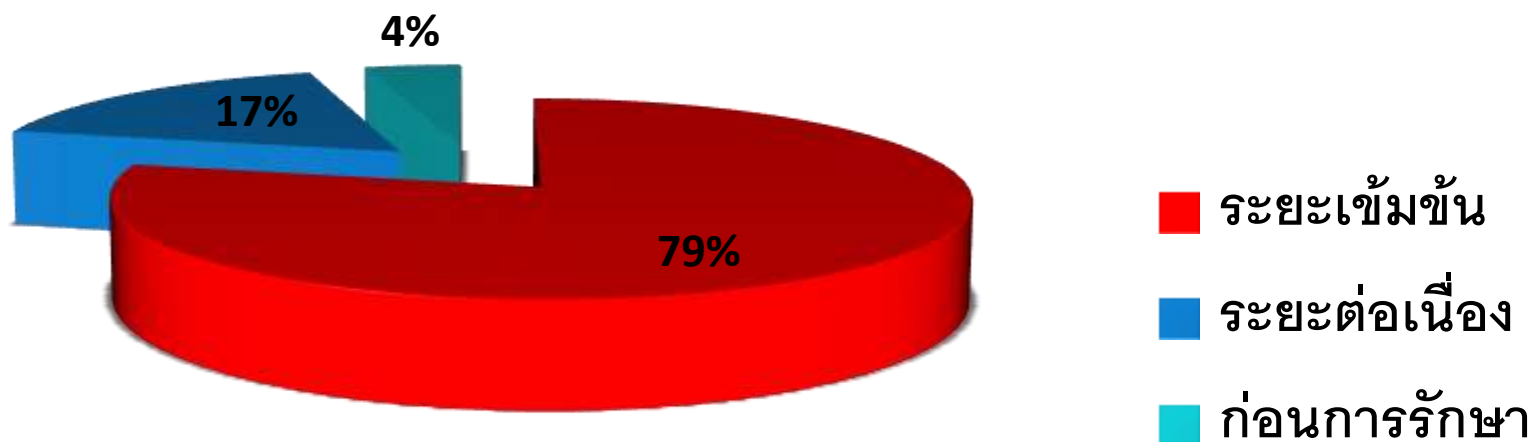
จำนวนผู้ป่วยวัณโรคที่ขึ้นทะเบียนไตรมาสที่ 1/2561 (1 ตุลาคม – 31 ธันวาคม 2560)

ผู้ป่วยวัณโรคที่ขึ้นทะเบียนรักษา	451 ราย
ผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่	305 ราย (67.6%)
เสียชีวิต	47 ราย (10.4%)
เปลี่ยนการวินิจฉัย	23 ราย (5.1%)
โอนออกไปรับการรักษาต่อ	25 ราย (5.5%)
- โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัด	19 ราย
- โรงพยาบาลต่างจังหวัด	4 ราย
ขาดยา	11 ราย (2.4%)
รักษาครบ+รักษาหาย	40 ราย (8.9%)
กำลังรับการรักษา (รวมโอนออก) รวมทั้งสิ้น	184 ราย (40.8%)

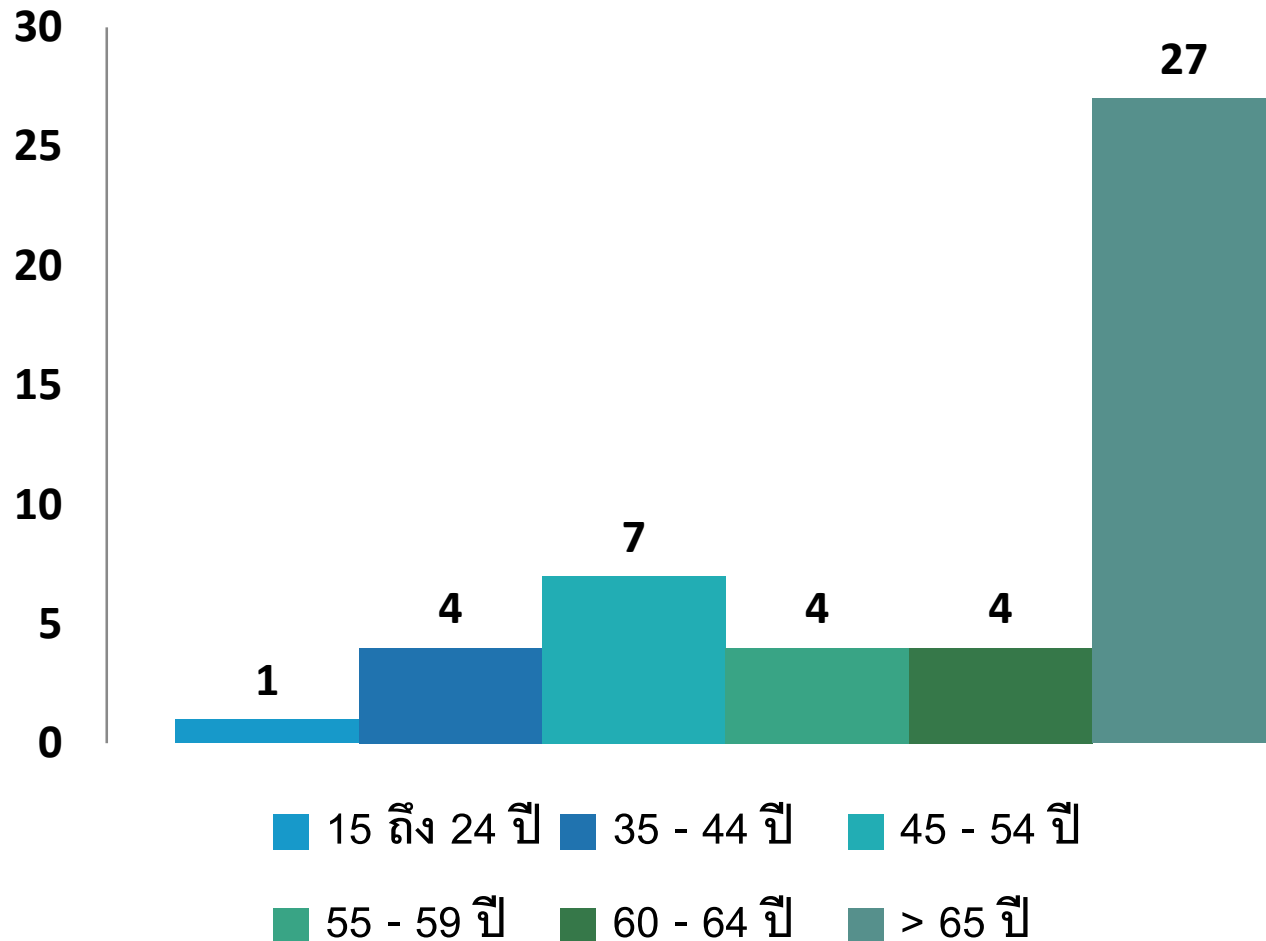
จำนวนผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่ที่ขึ้นทะเบียน 1/61
จำแนกตามช่วงอายุ

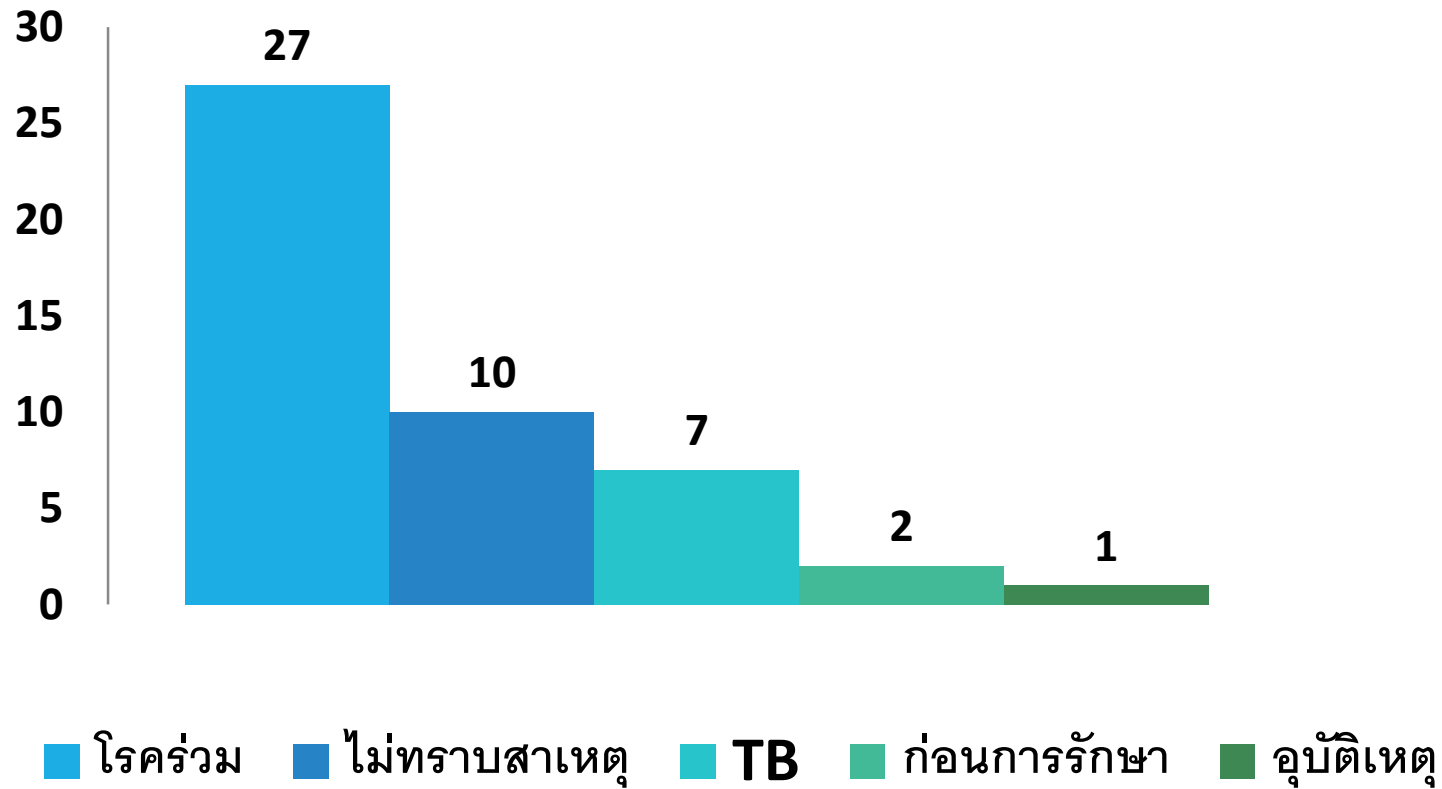
ร้อยละของผู้ป่วยโรคปอดรายใหม่ที่ขึ้นทะเบียน 1/61
ที่เสียชีวิตระหว่างการรักษา

จำนวนผู้ป่วยโรคปอดรายใหม่ที่ขึ้นทะเบียน 1/61
ที่เสียชีวิตระหว่างการรักษา จำแนกตามช่วงอายุ

จำนวนผู้ป่วยโรคปอดรายใหม่ที่ขึ้นทะเบียน 1/61
ที่เสียชีวิตระหว่างการรักษา จำแนกตามโรคร่วม

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อน
การยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

ระบบการดูแลรักษา กำกับติดตามการดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรค

- 1) กำหนดแนวทางการรักษาผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่ จังหวัดเชียงราย โดยให้พิจารณา Admit คนไข้ 2 สัปดาห์แรกของการรักษาวัณโรคปอด
- 2) กำหนดให้ผู้ป่วยวัณโรคที่มีอายุ < 18 ปี ได้รับการดูแลรักษา จากกุมารแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
ที่ รพ.เชียงรายประชานุเคราะห์ และ
- 3) MDR – TB ต้องเข้ารับการรักษาและติดตามอาการ โดยแพทย์เฉพาะทางด้านวัณโรค ที่ รพ.เชียงรายประชานุเคราะห์ ทุกราย
- 4) สนับสนุนงบประมาณ ในการตรวจเพาะเชื้อ (Culture) การตรวจหาเชื้อดีดอยา
- 5) สนับสนุนการตรวจหาเชื้อวัณโรคด้วยเทคนิคใหม่ (GeneXpert MTB/RIF)
- 6) พัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยระหว่างประเทศ ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุด
 - ✓ ไทย (รพ.แม่สาย) – เมียนมาร์ (รพ.ท่าขี้เหล็ก)
 - ✓ ไทย (รพ.เชียงราย) – สปป.ลาว (รพ.แขวงบ่อแก้ว)

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

ค้นให้พบ : ค้นหาเชิงรุกในกลุ่มเสี่ยง **CXR 100 %** ในกลุ่มเสี่ยงดังนี้

- ✓ กลุ่มผู้สัมผัส
- ✓ กลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- ✓ กลุ่มผู้ต้องขัง เรือนจำ
- ✓ กลุ่มแรงงานต่างชาติ
- ✓ กลุ่มผู้ป่วย HIV
- ✓ กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (เบาหวาน, COPD)
- ✓ กลุ่มผู้สูงอายุ ติดเตียง/ติดบ้าน/มีโรคประจำตัว

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

ค้นให้พบ: ค้นหาเชิงรุกในกลุ่มเสี่ยง การสัมภาษณ์ 100 % ในกลุ่มเสี่ยงดังนี้

- ✓ กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (HT)
- ✓ กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม
- ✓ กลุ่มผู้มีอาการสงสัยวัณโรค

นิยามประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคที่ต้องคัดกรองด้วย Chest X ray ทุกราย

1. ผู้สัมผัสวัณโรค
(ย้อนหลัง 2 ปี)

หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน หรือ อยู่ในห้องทำงาน กับผู้ป่วยวัณโรคปอด เฉลี่ยวันละ 8 ชั่วโมง หรือ 120 ชั่วโมง ใน 1 เดือน

2. ผู้ต้องขัง

หมายถึง ผู้ต้องขังในเรือนจำ ณ วันที่คัดกรองโดยการ CXR กลุ่มในเรือนจำ สำหรับผู้ต้องขังที่รับใหม่ หลังจาก CXR กลุ่มแล้วให้อยู่ในดุลพินิจของ รพ.

3. บุคลากรสาธารณสุข

หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล / โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือ สถานบริการสุขภาพอื่น ๆ ที่ต้องดูแล รักษาผู้ป่วย

4. ผู้ติดเชื้อ HIV

หมายถึง ผู้ที่มีผล HIV Positive ในทะเบียนของคลินิกผู้ติดเชื้อ HIV ทั้งอำเภอ ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

5.1 ผู้สูงอายุมีโรคร่วม

หมายถึง ผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีโรคร่วมที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค ได้แก่ เบาหวาน COPD หอบหืด

5.2 ผู้สูงอายุติดบ้าน/ติดเตียง

หมายถึง ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ตามนิยามผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียง

นิยามประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคที่ต้องคัดกรองด้วย Chest X ray ทุกราย (ต่อ)

6. ผู้ป่วยเบาหวาน

Uncontrolled

หมายถึง ผู้ป่วยเบาหวานที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี และมี

ผล Hb A1C ≥ 7 mg% หรือผล FBS ≥ 140 mg/dl

7. แรงงานต่างด้าว

หมายถึง แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนทำงาน แรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย หรือ ที่เร่ร่อนอาศัยอยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง

8. ผู้ป่วย COPD

หมายถึง ผู้ป่วย COPD ที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี ทุกคน

9. อื่น ๆ เช่น ผู้มีอาการ
สงสัยวัณโรค

หมายถึง ผู้ป่วยอาการสงสัยเป็นวัณโรค ที่มีผลการคัดกรองด้วย Verbal 3 คะแนนขึ้นไป หรือที่แพทย์ สั่งให้

CXR

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

รักษาให้หาย : ลดการตาย ลดขาดยา

กำหนดแนวทางให้การรักษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- **Admit 2 wk** แรกของการรักษา
- **Case MDR TB** กำหนดให้รับการรักษาที่ รพศ.ชร. เท่านั้น
- **Case TB** ในเด็กอายุ 0 – 18 ปี ให้ส่งรับการรักษาต่อ รพศ.ชร.
- สนับสนุนการตรวจหาเชื้อวัณโรค **GeneXpert MTB/RIF**
- มีการกำกับติดตามดูแลรักษาผู้ป่วย โดยเจ้าหน้าที่ ทุกสาย

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

พัฒนาระบบและเครือข่าย

- จัดตั้งคณะกรรมการ NOC – TB แห่งชาติ จังหวัดเชียงราย และ อำเภอ
- กำหนดให้ทุกโรงพยาบาลในพื้นที่ ใช้โปรแกรม TBCM Online
- พัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยระหว่างประเทศ ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

การบริหารจัดการ

- กำหนดให้ทุกอำเภอมี MR. TB
- กำหนดให้มี case manager ในการกำกับดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่ ที่ขึ้นทะเบียน 1/61 ทุกราย
- มีการติดตามงาน ในที่ประชุม กวป. ทุกเดือน นำเสนอโดยท่าน สสอ.
- นิเทศติดตามกับการดำเนินงาน โดย สสจ.

ผลการดำเนินงาน

ตามมาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัด
เชียงราย

ลดการเสียชีวิต และลดการขาดยา

- มีคณะกรรมการ NOC TB จังหวัดเชียงราย
- การดำเนินงานตามมติที่ประชุมฯ 15 มกราคม 2561 ณ สสจ.
เชียงราย
 - การดำเนินงานคัดกรองกลุ่มเสี่ยง

ผลการดำเนินงานคัดกรองกลุ่มเสี่ยง

แบบรายงานผลการดำเนินงานค้นหา คัดกรอง ผู้ป่วยวัณโรคเชิงรุกในชุมชน ปีงบประมาณ 2561

ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการยุติปัญหาวัณโรคแห่งชาติ(National Operation for Ending TB:NOC-TB)ภายใต้ระบบบัญชาการณในภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ระดับอำเภอ

จังหวัดเชียงราย

กลุ่มเสี่ยงที่ดำเนินการคัดกรอง ค้นหาด้วยวิธีการ CXR 100%

ประเภทกลุ่มเสี่ยง	จำนวนประชากรเป้าหมายในพื้นที่	ส่งคัดกรองโดยวิธี CXR	CXRผิดปกติ	พบผู้ป่วย			
				รวม	TB(P) M+	TB(P) M-	EP
	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)
ผู้สัมผัสร่วมบ้าน/ผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยวัณโรค(2ปีย้อนหลัง+ปัจจุบัน)	4,811	1,874 (39.0%)	54 (2.9%)	10 (18.5%)	2 (20%)	8 (80%)	0
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	8,208	7,567 (92.2%)	33 (0.4%)	10 (30.3%)	2 (20%)	7 (70%)	1 (10%)
ผู้ต้องขัง เรือนจำ	6,506	6,506 (100%)	532 (8.2%)	35 (6.6%)	1 (2.85%)	33 (94.3%)	1 (2.85%)
ผู้ป่วย HIV	14,280	7,578 (53.1%)	61 (0.8%)	57 (93.4%)	9 (15.8%)	31 (54.4%)	17 (29.8%)
แรงงานต่างชาติ	13,541	11,493 (84.9%)	52 (0.5%)	14 (26.9%)	5 (35.7%)	7 (50%)	2 (14.3%)
ผู้ป่วยโรคเบาหวาน	43,225	11,710 (27.1%)	172 (1.5%)	26 (15.1%)	15 (57.7%)	11 (42.3%)	0
ผู้สูงอายุติดเตียง/ติดบ้าน	3,296	535 (16.2%)	14 (2.6%)	2 (14.3%)	1 (50%)	1 (50%)	0

ผลการดำเนินงานคัดกรองกลุ่มเสี่ยง (ต่อ)

แบบรายงานผลการดำเนินงานค้นหา คัดกรอง ผู้ป่วยวัณโรคเชิงรุกในชุมชน ปีงบประมาณ 2561

ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการยุติปัญหาวัณโรคแห่งชาติ(National Operation for Ending TB:NOC-TB)ภายใต้ระบบบัญชาการณในภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ระดับอำเภอ

จังหวัดเชียงราย

กลุ่มเสี่ยงที่ดำเนินการคัดกรอง โดยวิธีการสัมภาษณ์

ประเภทกลุ่มเสี่ยง	จำนวนประชากรเป้าหมายในพื้นที่	ส่งคัดกรองโดยวิธีการสัมภาษณ์	CXRผิดปกติ	พบผู้ป่วย			
				รวม	TB(P) M+	TB(P) M-,N/A	EP
	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)
ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง	96,156	8,231 (8.6%)	54 (0.7%)	15 (27.8%)	5 (33.3%)	10 (66.7%)	0
ผู้ป่วย COPD	5,492	1,647 (30.0%)	38 (2.3%)	6 (15.8%)	0	6 (100%)	0
ผู้ป่วย CKD	4,400	331 (7.5%)	3 (0.9%)	3 (100%)	0	3 (100%)	0
ผู้สูงอายุติดสังคม	106,386	33,107 (31.1%)	146 (0.4%)	49 (33.6%)	9 (18.4%)	40 (81.6%)	0
โรคอื่นๆ	10,151	10,151 (100%)	88 (0.9%)	73 (83.0%)	15 (20.5%)	58 (79.5%)	0

ผลการดำเนินงาน

ตามมาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

- พัฒนางองค์ความรู้การดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรคสำหรับเจ้าหน้าที่คลินิกวัณโรค และผู้รับผิดชอบงานวัณโรค โดยมีเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมรับการอบรม ระหว่างวันที่ 31 มกราคม – 2 กุมภาพันธ์ จำนวน 20 คน ซึ่งดำเนินการ จัดอบรม โดยสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่

- พัฒนามาตรฐานการป้องกันและดูแลรักษาวัณโรคในเรือนจำ ซึ่ง เรือนจำ อําเภอเทิงได้รับการประเมินมาตรฐานฯ ในปี 2561 ได้รับการประเมิน จากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ โดยได้รับผลการประเมินคือ ผ่าน เกณฑ์การประเมินฯ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2561

ผลการดำเนินงาน

ตามมาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

- การสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมในการดำเนินงานยุติ
ปัญหาวัณโรค
ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิวิจัยวัณโรคและโรคเอดส์ จังหวัดเชียงราย
อาทิ การพัฒนาคู่มือและเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มความครอบคลุมในการ
ค้นหาผู้สัมผัสวัณโรคและลดผลกระทบทางสังคมแก่ผู้ป่วยและ
ผู้สัมผัสโรค เป็นต้น
- นิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานยุติปัญหาวัณโรค จังหวัด
เชียงราย ทุกอำเภอ

ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

ประชุมคณะกรรมการ NOC-TB จังหวัด

ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน NOC-TB ระดับอำเภอ
โดยทุกอำเภอได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ NOC-TB ระดับอำเภอ ทุกอำเภอ

มาตรการในการดำเนินงานขับเคลื่อนการยุติปัญหาวัณโรค จังหวัดเชียงราย

พัฒนาระบบและเครือข่าย

- พัฒนาการใช้งานโปรแกรม TBCM Online และ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาการดำเนินงานยุติปัญหาวัณโรค เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2561 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 40 คน ซึ่งจากการประชุมฯ ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถใช้งานโปรแกรม TBCM Online ได้อย่างมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำข้อมูลจากโปรแกรมฯมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนา การดำเนินงานยุติปัญหาวัณโรคได้ อีกทั้งยังมีการสร้างเครือข่ายการติดตาม ผู้ป่วยวัณโรคร่วมกันหน่วยงานเอกชน อีกด้วย

- พัฒนาระบบการส่งต่อการดูแลรักษาผู้ป่วย TB/HIV เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2561 ณ ห้องประชุมพุทธรักษา สสจ.เชียงราย มีผู้เข้าร่วม จำนวน 40 คน โดยมติที่ประชุมฯ มีการกำหนดแนวทางการส่งต่อผู้ป่วยที่ชัดเจน

ปัญหา / อุปสรรค

1. การดำเนินการคัดกรองเชิงรุกยังดำเนินการได้ต่ำ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น
 - เป้าหมาย
 - กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน/ ติดเตียง
 - การบริหารจัดการในระดับอำเภอ และการเชื่อมโยงกับท้องถิ่น
2. มีอัตราผู้ป่วยโรคปอดรายใหม่ ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เสียชีวิตระหว่างการรักษาในอัตราที่สูง

Thank you